אגרות הראי"ה - כרך א' - אגרת קצו

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ב אייר תרס"ט - יפו
נמען: ר' שמואל סלנט ור' חיים ברלין

הרב קוק שמע שרבני ירושלים רוצים לתקן שהשמיטה תישמר כהלכתה, ומבקש להצטרף. בכרמים ובפירות אי אפשר בלי היתר המכירה, בגלל המסחר. אבל בקרקעות זריעה (ירקות ותבואה) אין הפסד לשנים הבאות, והעבודות שם חמורות יותר. לכן יש לקרוא לשומרי מצוות לתרום לחיזוק השובתים בחריש ובקציר.

עיקרי הדברים

- הצטרפות ליוזמת רבני ירושלים.
- כרמים ופירות - היתר המכירה.
- קרקעות זריעה - לשבות בתמיכה כספית.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] והוא אינו חלק מלשון האגרת.

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], י"ב אייר תרס"ט[4].

לכבוד גאוני עוזנו, צפירות תפארתנו ועטרות ראשינו, מרן הגרש"ס[5] והגר"ח[6] ברלין [הרב שמואל סלנט והרב חיים ברלין, מראשי העדה האשכנזית בירושלים] שליט"א,[7]

יראו בטוב ד' בארץ חיים לאוי"ט[8].

שלו'[9] שלו' למרנן ורבנן ולתורתם הק'[10].

זה מקרוב הגיעני מכתב מת"ח[11] יקר אחד מבני ציון היקרים, ובו כתוב שעלה על דעת הדר"ג[12] שי'[13] לעשות איזה תיקון בדבר השביעית הבעל"ט[14], [לקראת שנת השמיטה תר"ע] שתהי'[15] יכולה

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 תרס"ט - השנה תרס"ט (1908/1909)
5 הגרש"ס - הגאון רבי שמואל סלאנט
6 והגר"ח - והגאון רבי חיים (מבריסק או מוולוז'ין)
7 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8 לאוי"ט - לאורך ימים טובים
9 שלו' - שלום
10 הק' - הקטן
11 מת"ח - מתלמידי חכמים
12 הדר"ג - הדרת גאונו
13 שי' - שיחיה
14 הבעל"ט - הבא עלינו לטובה
15 שתהי' - שתהיה

להיות נשמרת כהלכתה מבלי סמיכה על היתירים של דוחק להפקיע המצוה הקדושה הזאת, שאלי׳ נשאנו עינינו מאז גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו. ולא באתי בזה כי״א[16] להודיע, שהנני נכון ג״א[17] הצעיר למינקט בשיפולי גלימייהו דרבנן קדישי [לאחוז בשולי גלימתם של החכמים הקדושים (ארמית)] הדרת גאונם שי׳, ולעדור עמם במערכת עבודה תמה זאת בעה״י[18] בלי״נ[19].

והנה הדבר פשוט, שאחרי כל הטצדקי אשר נקוה שיזמין השי״ת[20], הבוחר בארץ חמדה לתת לעם קדשו, בעבור ישמרו חוקיו ועדותיו, לא נוכל להמלט מלהשתמש בהיתר המכירה, לכה״פ[21] על רוב הפירות והכרמים, מפני שהפסק חיבור המסחר של שנה אחת יוכל חלילה להפך את כל מצב המסחר גם לשנים הבאות, ובכגון דא אין דנין אפשר משא״א[22]. אבל כל הקרקעות של ירקות ותבואה, שהם חמורים באמת יותר מהכרמים והפירות, מפני שאלה האחרונים רוב המלאכות שלהן הוא לאוקמי אילנא, [מלאכות לקיום העץ ולא להשבחתו, הקלות יותר בשביעית] וישנם כמה פתחים להתיר ע״פ[23] עומקא דדינא, שאין כאן מקום ביאורם, וגם ע״ד[24] ענין המסחר וההוצאה לחו״ל[25] גם כן ישנם דרכי היתר, שראוי לסמוך עליהם בשעה״ד[26] גדול כזה, בצירוף היתר המכירה. אבל קרקעות הזריעה, שבהם אין שייך הפסד לשנים הבאות, ועבודותיהן הנן חמורות טובא, ודאי ראוי לנו להתאמץ לקרא בקול גדול לאחינו נוצרי תורה ומצות באהבה, שירימו תרומה לחזק את ידי השובתים בחריש ובקציר. [תמיכה כספית באיכרים שישמרו שמיטה כהלכתה; על פי שמות לד, כא] וכאשר חפץ ד׳ בידינו יצלח תהי׳[27] בזה אתחלתא גדולה וטובה, להחל השרשת מצות שבת הארץ בקרב עם ד׳ עובדי אדמת הקודש. והנני יוצא בזה מאת פני קדשם בצפייה לתשובתם הטהורה, והשי״ת[28] יעזרנו ע״ד כבוד שמו הנקרא על עמו ועל נחלתו, חותם בברכה מלונ״ח[29],

הק׳ אברהם יצחק ה״ק

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי״ה, כרכים א׳-ד׳

---

16 כי״א - כי אם
17 ג״א - גם אני / גם אנו
18 בעה״י - בעזרת השם יתברך
19 בלי״נ - בלי נדר
20 השי״ת - השם יתברך
21 לכה״פ - לכל הפחות
22 משא״א - משאי אפשר
23 ע״פ - על פי
24 ע״ד - על דבר
25 לחו״ל - לחוץ לארץ
26 בשעה״ד - בשעת הדחק
27 תהי׳ - תהיה
28 והשי״ת - והשם יתברך
29 מלונ״ח - מצפה לנחמת ציון